

забезпечення рефлексивного аналізу майбутніми менеджерами власних комунікативних можливостей) та їх врахування у процесі навчання студентів іноземній мові професійно значущого характеру.

Використання розробленої нами методики переконало, що за її допомогою ефективно розв'язується цілий комплекс важливих завдань: набуття студентами знань про країну, мова якої вивчається, досвіду професійного іншомовного спілкування; розвиток не тільки пізнавальних, але й професійних мотивів; активізація навчального процесу й надання йому творчого характеру; удосконалення комунікативних умінь і навичок соціальної взаємодії, індивідуального та колективного прийняття рішень; підвищення навчальної успішності студентів-менеджерів.

Розроблена методика з формування готовності до професійного іншомовного спілкування у майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності може стати одним із резервів підвищення якості підготовки фахівців сфери економіки та менеджменту у вищих навчальних закладах економічного напрямку.

В статті представлено аналіз результатів експериментального дослідження готовності до професійного іншомовного спілкування у майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: готовність, професійне іншомовне спілкування, компоненти та рівні готовності, педагогічні умови.

В статье представлен анализ результатов экспериментального исследования готовности к профессиональному иностранному общению у будущих менеджеров внешнеэкономической деятельности.

Ключевые слова: готовность, профессиональное иностранное общение, компоненты и уровни готовности, педагогические условия.

In the article the results of experimental checking of preparedness formation for professional foreign language communication with the future specialists in the sphere of management are submitted.

Key words: of preparedness, professional foreign language communication, components and levels of preparedness, pedagogical conditions.

УДК 378.147
ББК 68.439

В.Є. Лукін
м. Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Одним із вирішальних факторів успішної трансформації та модернізації Збройних Сил України (ЗСУ) на теперішньому етапі їх функціонування є широкомасштабна реформа системи військової освіти. Світовий досвід свідчить, що ця реформа можлива лише за рахунок впровадження безперервної ступеневої системи навчання військових фахівців. Впровадження даної моделі навчання військових фахівців потребує спрямування зусиль на розвиток дистанційного навчання (ДН) у ЗСУ як одного з найбільш дієвих інструментів реалізації моделі безперервного навчання. Навчання військових фахівців доцільно організовувати та здійснювати за дистанційною або змішаною (очно-дистанційною, заочно-дистанційною) формами навчання або з використанням технологій дистанційного навчання: у системі перепідготовки та підвищення кваліфікації; у системі професійної (командирської) підготовки при проведенні окремих занять або при вивченні окремих дисциплін (тем) або блоків дисциплін. Для здійснення ДН у ЗСУ потрібна організація системи дистанційного навчання (СДН) ЗСУ. СДН ЗСУ складається з сукупності взаємодіючих між собою з метою організації та здійснення дистанційного навчального процесу в єдиному інформаційно-освітньому середовищі: адміністративного персоналу; підрозділів дистанційного навчання;

слухачів, які навчаються з використанням технологій дистанційного навчання; науково-педагогічних працівників (НПП). У вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) ЗСУ можуть створюватися власні системи дистанційного навчання, які є складовими загальної системи дистанційного навчання ЗСУ.

Метою створення та застосування СДН у ВВНЗ є організація та здійснення дистанційного навчального процесу в єдиному інформаційно-освітньому середовищі.

Узагальнюючи різні підходи, що обґрунтовують цілі при виборі СДН [1; 4; 5], сформулюємо основні цілі створення і застосування СДН у ВВНЗ:

1. Індивідуалізація навчання – СДН може покращити якість навчання, оскільки враховуються індивідуальні особливості слухачів.
2. Персоналізація навчального процесу полягає в тому, що процес навчання у ВВНЗ здійснюється за індивідуальним графіком. Цей графік може оперативно і гнучко змінюватись відповідно до поточної зайнятості слухачів і темпу сприйняття ними інформації.
3. Інтенсифікація використання викладацького ресурсу – СДН інтенсифікує роботу НПП, що нерідко супроводжується необхідністю підвищення його кваліфікації.
4. Підвищення ефективності навчання шляхом використання нових принципів, методів і засобів ДН, зокрема доступу до нетрадиційних навчальних матеріалів через CD, Інтернет та ін.
5. Збереження і розповсюдження педагогічного досвіду, знань і покращення методики навчання за рахунок використання нових, потужних носіїв інформації та сертифікованих ресурсів ДН, що використовуються у системі підготовки військових фахівців ЗСУ.
6. Оновлення та своєчасне коригування змісту навчання військових фахівців за рахунок високої швидкості оновлення інформаційних ресурсів і методів викладання дисциплін і розповсюдження знань.
7. Розширення доступу до освітніх ресурсів ВВНЗ, держави та інших країн, реалізацію можливості навчання без обмежень за просторовою та часовою ознаками, з мінімальним відривом від виконання службових обов'язків
8. Додаткова мобілізація адміністративного ресурсу – створення СДН вимагає відповідних нових адміністративних зусиль.

Створення та застосування СДН у ВВНЗ базується на таких завданнях:

1. Відповідність традиційним формам навчання – необхідно вирішити, якою мірою зміни стосуватимуться існуючої організації навчального процесу та діяльності НПП. СДН слід розглядати не як незалежну альтернативну систему навчання, а як доповнення до традиційної, що дозволяє оптимізувати навчальний процес з точки зору навантаження на НПП. У цьому випадку такої невід'ємний компонент навчального процесу, як навчальний відділ, виявиться вторинним відносно інформаційних ресурсів, засобів спілкування та тестування. Водночас необхідно мати на увазі, що якщо СДН розглядатиметься як нова складова, альтернативна традиційному навчанню, то до вимог до створюваної системи необхідно внести електронний навчальний відділ, синхронізацію курсів, збір статистики навчального процесу та інші традиційні функції навчального відділу.
2. Доставка слухачам основних і додаткових навчальних матеріалів – необхідно правильно, оперативно та ефективно організовувати отримання слухачами навчальної літератури, навчальних матеріалів, тестів та ін. за умов віддаленості слухачів від НПП та ВВНЗ.
3. Перевірка і сертифікація знань – реалізується у вигляді інтерактивних тестів, результати яких найчастіше оброблюються автоматично. Існують і інші види контролю та сертифікації знань, наприклад контрольні роботи та екзамен, що виконуються слухачами в режимі off-line з організацією зворотної доставки матеріалу від слухача до НПП. Задля забезпечення сертифікації особи, перевірка та сертифікація знань можуть проходити в центрах дистанційного навчання.

4. Організація зворотного зв'язку зі слухачами в ході навчання – допомога (супроводження) слухачів в ході навчального процесу, з метою його коректування і індивідуалізації. У зв'язку з цим важливими є постійне і оперативне спілкування, пов'язане з природними і необхідними дискусіями в процесі навчання, а також допомога НПП при розборі навчального матеріалу, що вимагає додаткових коментарів.

5. Управління навчальним процесом – СДН вимагає гнучкого управління як системою в цілому так і окремими її компонентами з урахуванням інтересів усіх учасників (суб'єктів) навчального процесу – слухачів, НПП та адміністрації. Кожен з них висуває до системи дистанційного навчання свої власні, нерідко, суперечні вимоги.

Слухачі можуть висувати (можливо неявно) вимоги до форми пред'явлення і характеру матеріалу, до частоти і характеру взаємодії з викладачем.

НПП бажав би видозмінити окремі частини навчального курсу, відповідно до своїх, авторських уявлень про характер матеріалу, його актуальність та ін.

Адміністрація в свою чергу вимагає наявності актуальної статистики навчального процесу, відстеження успішності, якості викладання та навчання.

Методологія ДН базується на принципах інформатизації освіти і використанні телекомунікаційно-інформаційних технологій. Розглянемо методологічні принципи створення СДН.

1. Принцип інтерактивності навчання. Реалізується шляхом організації інформаційно-комунікаційної взаємодії слухача з іншими слухачами, НПП та адміністраторами навчального процесу. А значить, що процес навчання має зворотній зв'язок. Інтерактивність є невід'ємною частиною самонавчання. Відповідно до цього принципу створення СДН потребує розвитку нових методів навчання – використання мультимедійних технологій, інтелектуальних навчальних систем [2;3].

2. Принцип адаптивності процесу навчання полягає в можливості адаптування викладачем навчального матеріалу до конкретних умов навчального процесу. Сучасні телекомунікаційні системи створюють нові можливості для втілення цього принципу [2;3].

3. Принцип гнучкості: слухачі дистанційної форми, в основному навчаються у зручний для себе час, у зручному місці та у зручному темпі. Незначна за часом та обсягом частина дистанційного навчального процесу може здійснюватись за очною формою (складання підсумкової звітності, практичні, лабораторні роботи тощо). Цим принципом керуються на всіх етапах створення СДН: під час розробки складу програми курсу, управління навчальним процесом [2; 3].

4. Принцип модульності навчання. Відповідно до цього принципу весь навчальний матеріал розбивається на декілька, за можливістю, автономних модулів. Кожен модуль, у свою чергу, – на дрібніші. Таке структурування матеріалу дозволяє слухачам краще засвоювати матеріал, концентруючи свою увагу кожного разу на конкретному навчальному елементі, окремій навчальній одиниці [2; 3].

Послідовність вивчення матеріалу всередині навчальної одиниці зазвичай жорстко задається викладачем, що розробляє курс. Водночас послідовність навчальних одиниць (модулів) у курсі не є жорстко закріпленою. Тому слухач може самостійно керувати процесом вивчення матеріалу (будувати свою індивідуальну траєкторію навчання).

5. Економічна ефективність: ефективне використання навчальних площ та засобів ДН, концентроване й уніфіковане подання інформації, підвищення ефективності використання часу викладача, використання і розвиток комп'ютерного моделювання знижують витрати на підготовку військових фахівців [2; 3].

6. Технологічність: базування навчального процесу на використанні сучасних інформаційних технологій сприяє входженню особи, що навчається до світового інформаційного простору.

7. Паралельність: навчання може здійснюватися без відриву (або з мінімальним відривом) від виконання службових обов'язків.

8. Інтернаціональність: можливість навчання у навчальних закладах іноземних держав без виїзду за кордон та надання освітніх послуг іноземним громадянам і військовим фахівцям ЗСУ (інших військових формувань), які проходять службу за межами держави.

9. Принцип орієнтації на самонавчання. У СДН використовується модель навчання, базовою складовою якої є самонавчання. Реалізується модель: навчальний посібник – слухач – НПП. Важливу роль у цьому відіграє керування навчально-пізнавальною діяльністю слухача. З цією метою застосовуються навчальні елементи (модулі), що дозволяють активно проводити процес навчання, даючи практичні підходи до вирішення актуальних проблем і різноманітних ситуацій. Це дозволяє сформувати у слухача навички самостійного отримання знань протягом всього життя.

10. Принцип самооцінки в навчанні. Слухачам важливо знати про рівень своїх знань. Таким показником можуть бути їхні відповіді на питання, завдання та тести для самоперевірки знань. Реалізація цього принципу сприяє розвитку самокерування навчальною діяльністю, схильності до самоаналізу й прогнозування результатів своєї діяльності.

Слухачі повинні навчитися самостійно засвоювати нові знання, прогресивні технології та різноманітні інновації.

11. Принцип зручності та доступності інтерфейсу користувача програмних та інформаційних ресурсів, що використовуються в СДН. Слухачі повинні мати можливість користуватися необхідними ресурсами без спеціальної підготовки.

Будь-яке навчання вимагає певної організаційно-інформаційної підтримки. Складовими СДН можна вважати: центр дистанційного навчання, що здійснює необхідні функції організаційної підтримки, також іменованій як провайдер ДН; адміністратори навчального процесу що слідкують за виконанням навчального плану; інформаційні ресурси – навчальні курси, довідкові, методичні й інші матеріали, тобто засоби забезпечення технології ДН (організаційні, технічні, програмні й ін.); викладачі-консультанти, які курирують дистанційні курси, іменовані тьюторами; слухачі, які навчаються.

Взаємодія зазначених складових знаходить втілення у моделі взаємодії слухача з центром дистанційного навчання (рис. 1.).

Суттєво, що для організації та правильного функціонування СДН доцільно організувати функціонування таких напрямів роботи: підтримка навчальних курсів; подання навчального матеріалу слухачам; підтримка довідкових матеріалів (бібліотека); проведення консультацій; контролювання знань; організація спілкування слухачів (колективні форми навчання). Загалом, створення СДН у ВВНЗ передбачає цілий комплекс робіт, що представляють, по суті, кардинальну реорганізацію адміністративної, методичної та навчальної діяльності.

На даному етапі розвитку дистанційного навчання управління процесом навчання здійснюється за допомогою спеціальних програмних середовищ (Learning Management System), що дозволяють організовувати і адмініструвати навчання. Серверну частину центру дистанційного навчання доцільно замінити програмою підтримки дистанційного навчання. На даний момент на ринку присутня значна кількість програм підтримки дистанційного навчання, тому перед навчальними закладами стоїть проблема вибору найбільш ефективної і перспективної з них. Особливістю використання СДН у військових навчальних закладах є важливість захисту інформації та доступу до інформаційних ресурсів, тому у Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка ведеться розробка власної програми підтримки дистанційного навчання (рис. 2.).

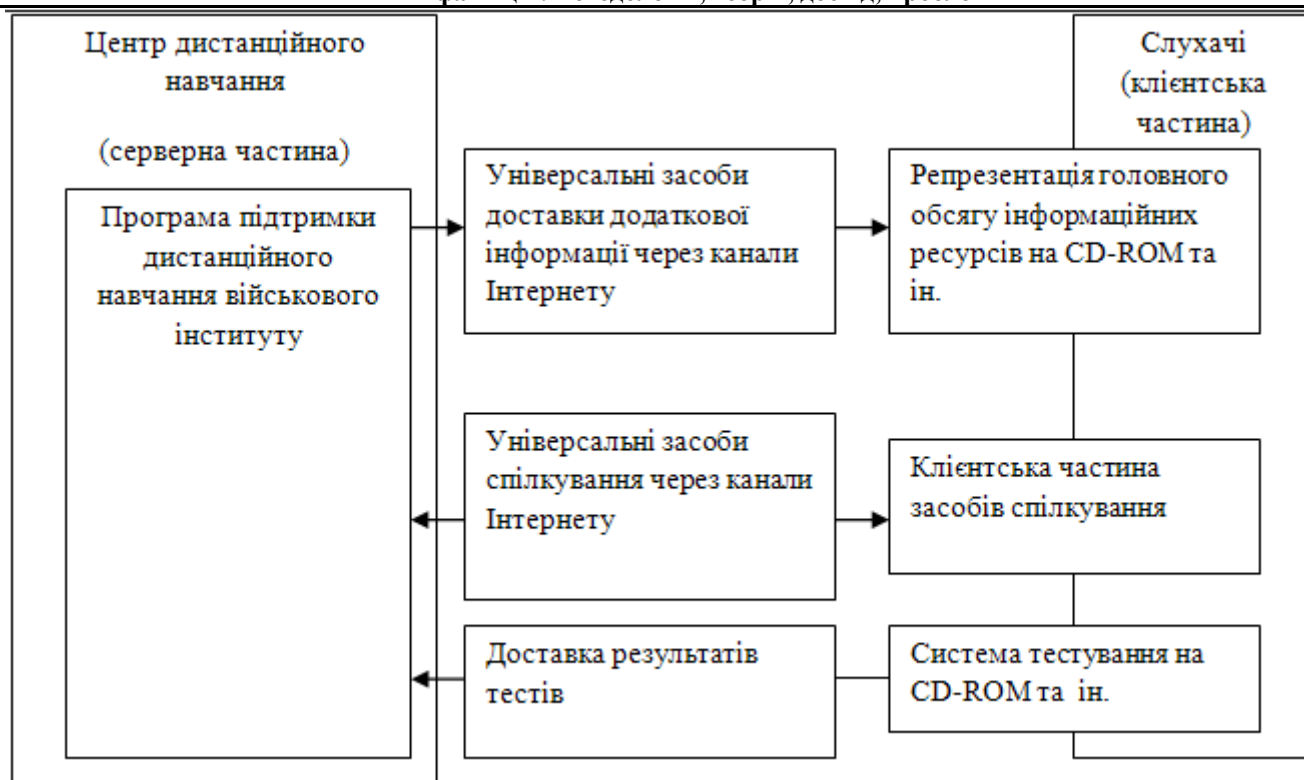

Рис. 1. Модель взаємодії слухача з центром дистанційного навчання

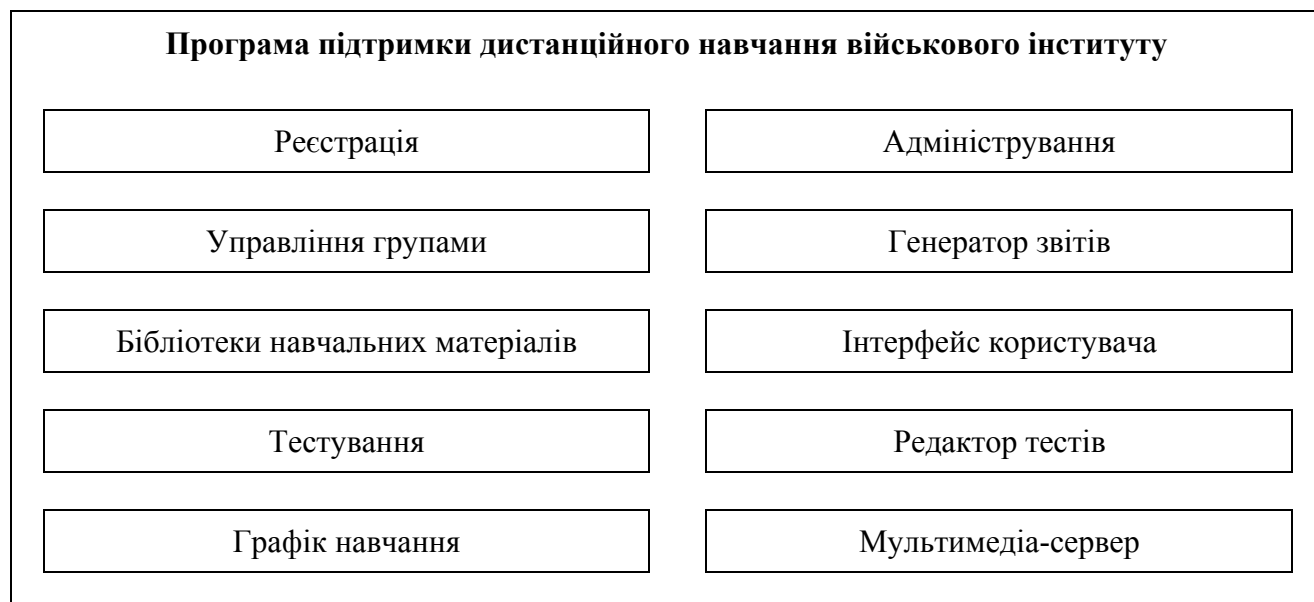

Рис. 2. Модульна структура програми підтримки дистанційного навчання

Центр дистанційного навчання виконує функції навчально-методичного управління СДН і організує навчальну діяльність всіх структурних підрозділів ВВНЗ, а саме: приймає участь в розробці навчальних планів та програм для проведення дистанційного навчання; залучає викладачів та співробітників ВВНЗ, сторонніх організацій для проведення дистанційного навчання; здійснює набір та реєстрацію слухачів на дистанційну форму

навчання; проводить підготовку викладачів та технічного персоналу по дистанційній формі навчання; організує і контролює проведення навчального процесу; проводить науково-методичну роботу в галузі розвитку методик і технологій ДН, технічних і програмних засобів його реалізації;

Таким чином центр ДН ВВНЗ є ключовим елементом у структурі навчального процесу.

Організаційно-адміністративний фактор є одним із вирішальних при залученні нових інформаційних технологій до традиційного навчання.

Основними організаційно-адміністративними задачами організації при створенні СДН є:

1. Розробка робочих навчальних програм за відповідними спеціальностями ВВНЗ відповідно до вимог ДН; розробка гнучких індивідуальних планів навчання слухачів.

2. Підготовка окремих модульних курсів у межах ДН; підготовка НПП до проведення навчання в СДН.

3. Надання допомоги та консультацій НПП у підготовці програм навчання, модульних курсів і проведення ДН; організація та проведення всіх форм неперервної освіти.

4. Реєстрація слухачів у СДН; реєстрація процесу навчання.

У цілому, процес створення систем дистанційного навчання можна представити наступним чином (рис 3.).

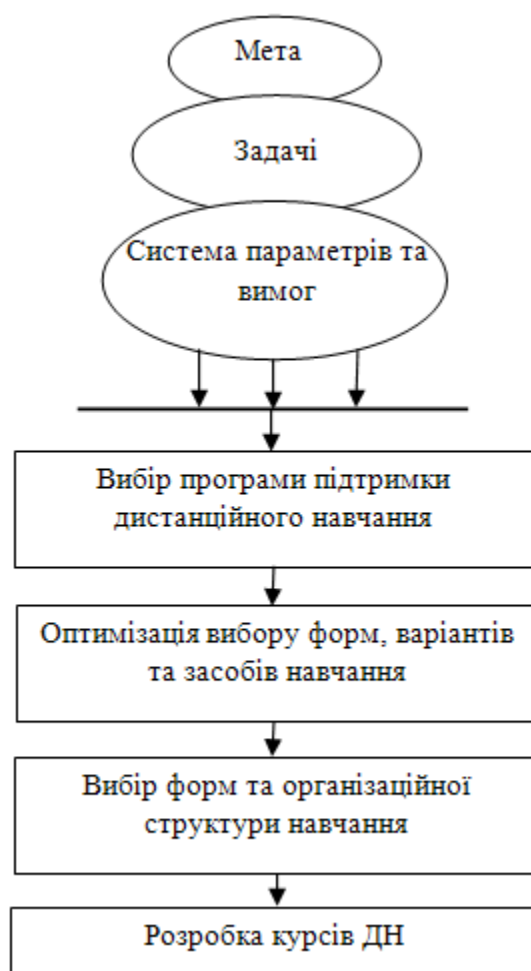

Рис. 3. Схема створення систем дистанційного навчання в вищих військових навчальних закладах

Створення СДН підготовка й організація функціонування центру дистанційного навчання в ВВНЗ – комплексна проблема, у якій тісно переплітаються проблемні питання

навчально-методичного забезпечення, організації навчального процесу, експлуатації комп'ютерної та телекомунікаційної систем, підготовки і підвищення кваліфікації НПП та ін.

Література:

1. Агапонов С.В. Средства дистанционного обучения. Методика, технология, инструментарий / Агапонов С.В.; под ред. З.О. Джаляшвили. – СПб.: БХВ-Петербург, 2003. – 336 с.
2. Канев В. И. Дистанционное обучение. Технологические аспекты / Канев В. И. — М., 2004.
3. Карпенко М.П. Об итогах проведения эксперимента в области образования в СГИ: материалы VII междунар. конф. по дистанционному образованию [„Дистанционное образование: открытые виртуальные среды“], (Россия, Москва, 17-18 июня 1999г.) / Под редакцией В.П. Тихомирова, В.И. Солдаткина, Д.Э. Колосова. — М., 1999.
4. Щенников С.Л. Открытое дистанционное образование / Щенников С.Л. — М., 2002.
5. Aston M. Education and the Internet: Some Experiences From a UK Perspectives/»Education via the Internet», «Internet Usage in, Education», Proceedings-UNESCO / Aston M. — Minsk, 2000.

В статті визначені цілі, методологічні принципи створення й використання систем дистанційного навчання в вищих військових навчальних закладах, а також завдання, що розв'язуються у процесі розробки систем дистанційного навчання.

Ключові слова. Система дистанційного навчання, центр дистанційного навчання, цілі створення й використання систем дистанційного навчання, завдання, що розв'язуються у процесі розробки систем дистанційного навчання, методологічні принципи створення систем дистанційного навчання.

В статье определены цели, методологические принципы создания и использования систем дистанционного обучения в высших военных учебных заведениях, а также задания, которые решаются в процессе разработки систем дистанционного обучения.

Ключевые слова. Система дистанционного обучения, центр дистанционного обучения, цели создания и использования систем дистанционного обучения, задания, которые решаются в процессе разработки систем дистанционного обучения, методологические принципы создания систем дистанционного обучения.

In the article there are defined purposes, methodological principles of creation and usage of remote training systems in higher military educational institutions, as well as problems being solved during developing process of the remote training systems.

Key words. Remote training systems, remote training center, purposes of creation and usage of remote training systems, problems being solved during developing process of the remote training systems, methodological principles of creation of remote training systems.

УДК 621.3(07):378:004.382.7
ББК 31.2+74.58+32.973.202р30

А.Я. Матвійчук, В.Я. Прокопчук, П.Д. Прокопчук
м. Вінниця, Україна

ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ КОМП'ЮТЕРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННІ ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ

Постановка проблеми. Кінець XX і початок XXI століть відзначаються переходом міжнародної спільноти на якісно новий ступінь розвитку – на рівень інформаційного суспільства. Україна, як європейська держава, має бути рівноправним партнером у галузі інформаційно-телекомунікаційних технологій розвинених країн, тим самим мати змогу користуватися різного роду електронними засобами послуг і технологій; обмінюватись останніми досягненнями науки, виробництва, освіти тощо.

Тому, останнім часом у рамках держави виникла проблема інформатизації діяльності людини в усіх сферах її життя. У зв'язку з цим у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту» в Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття) та інших державних документах вимагається від освіти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методик навчання при підготовці фахівців і, насамперед, освітан.